

EUROPEISKA KOMMISSIONENS GRÖNBOK AV 11 NOVEMBER 2009 OM ETT EUROPEISKT MEDBORGARINITIATIV

Finlands kommentarer den 29 januari 2010

Allmänt

Finland anser att det är viktigt att medborgarnas och det civila samhällets möjligheter att påverka samt deltagardemokratins ska stärkas. Det europeiska medborgarinitiativet ger EU-medborgarna en instrument för att ta initiativ beträffande EU-lagstiftningen. Initiativ kan även användas för att lyfta fram nya ärenden till europeisk diskussion och att utvidga den politiska debatten över gränserna.

Finland anser att fördragsbestämmelserna om rätt att ta medborgarinitiativ inte borde tolkas restriktivt utan snarare vitt med beaktande av medborgarnas fördel. Den förordning som ska antas ska vara särskilt tydlig och entydig både i sitt innehåll och i sitt språk, eftersom texten måste vara förståelig för alla EU-medborgare.

Finland anser att samrådet som baserar sig på kommissionens grönbok lägger en god grund till vidareberedningen av ärendet. Förordningen borde antas så snart som möjligt.

Finland framför de följande synpunkterna till frågorna ställda i grönboken:

1 Det minsta antal medlemsstater som de medborgare som lägger fram förslaget måste komma ifrån

Finland anser att om en tredjedel av antal alla medlemsstater krävdes, skulle gränsen för att använda initiativrätt sättas ganska högt. Finland anser *att en fjärdedel av alla medlemsstater skulle vara en bättre gräns.*

En fjärdedel kan anses vara en lämplig gräns för att säkerställa att ett initiativ i tillräckligt hög grad representerar europeiska synpunkter. Samma minimiantal medlemsstater har beviljats rätt att ta initiativ i ärenden som gäller straffrättsligt samarbete och polissamarbete i artikel 76 av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Detta är det alternativ som även Europaparlamentet föreslog i sin resolution om medborgarinitiativet.

2 Minsta antal underskrifter per medlemsstat

Finland anser att *0,2 procent av den totala befolkningen i en medlemsstat kan anses vara ett lämpligt minst antal underskrifter per medlemsstat.*

Det syns vara motiverat att sätta någon gräns för det minsta antalet medborgare per medlemsstat för att garantera att ett medborgarinitiativ representerar europeiska synpunkter tillräckligt vidsträckt. Detta alternativ motsvarar även den ställning som Europaparlamentet tog i sin resolution om medborgarinitiativet.

3 Rätt att stödja ett medborgarinitiativ – åldersgräns

Finland stödjer förslaget om att *en EU-medborgare ska ha rätt att stödja ett europeiskt medborgarinitiativ om han eller hon har uppnått rösträttsålder för val till Europaparlamentet enligt den nationella lagstiftningen i medlemsstaten.*

Denna lösning skulle vara motiverad ur ett praktiskt perspektiv och det skulle möjliggöra ett snabbt införande av medborgarinitiativet. Detta är det alternativ som även Europaparlamentet föreslog i sin resolution om medborgarinitiativet.

4 Medborgarinitiativets utformning och ordalydelse

Finland anser att *krav som ställs på medborgarinitiativets utformning ska vara rimliga, nödvändiga och proportionella.* Både ur medborgarnas och kommissionens synvinkel är det viktigt att *initiativets ämne och mål tydligt anges i initiativet. Det kan dock inte krävas att medborgare överlämnar ett utkast till en rättsakt eller en uttömmande utredning om att initiativets innehåll är inom ramen för kommissionens befogenheter och att en unionsrättsakt krävs för att tillämpa fördragen.*

Med stöd av fördragsbestämmelserna är medborgarinitiativet ett initiativ som gäller lagstiftningen, och ett sådant initiativ syftar oftast till att en förordning, ett direktiv eller ett beslut antas. Medborgare bör också ha möjlighet att bifoga ett utkast till rättsakt med initiativet om de önskar.

5 Krav på insamling, kontroll och autentisering av underskrifter

Finland anser att de nationella myndigheterna ska ha för uppgift att kontrollera och autentisera resultatet av namninsamlingen i sitt eget land. *På EU-nivå skulle man kunna ge minimireglering om insamling, kontroll och autentisering av underskrifter. Man borde även säkerställa att de EU-medborgare som är bosatta utanför sitt hemland har rätt att stödja medborgarinitiativ. Därtill ska man sträva efter att medborgarna ska ha möjlighet att stödja ett medborgarinitiativ via nätet.*

Om procedurregler gällande ett och samma initiativ avsevärt skulle skilja sig från varandra i olika medlemsstater, skulle insamlandet av underskrifter kunna vara svårare i vissa medlemsstater än i andra. Detta skulle vara ett missförhållande med avseende på medborgarnas jämlika möjligheter att påverka. Fördelen med minimiregleringen skulle vara att medlemsstaterna skulle ha en viss flexibilitet, men samtidigt skulle man kunna säkerställa iakttagande av tillräckligt enhetliga förfaringssätt inom hela EU. I regleringen bör man syfta till att extra byråkrati eller administrativ belastning inte orsakas för myndigheterna på nationell nivå eller på EU-nivå.

Vad beträffar namninsamlingsmetoden, är ett år en ganska kort tid för fysisk namninsamling. Därtill kan medborgare i så fall lätt hamna i en ojämlig situation som under-tecknare, till exempel beroende på deras hemvist. Att garantera medborgare jämlika möjligheter för under-teckning av initiativet ska vara svårt och dyrt utan nätalternativet. Användning av nätet är dock inte oproblematiskt för närvarande; till exempel elektroniska identifieringssystem i olika medlemsstater skiljer sig från varandra. Det kan vara svårt att komma överens om gemensamma procedurregler, som skulle tillämpas i alla

medlemsstater. Målet borde dock vara att autentiseringen av underskrifter genomförs så tillförlitligt som möjligt.

6 Tidsgräns för namninsamling

Finland anser att *det skulle kunna vara motiverat att fastställa en tidsgräns för namninsamling, som då borde vara rimlig och tillräckligt lång. Ett år skulle kunna vara en lämplig tidsgräns. Dessutom borde man överväga om kommissionen på begäran kunde förlänga tidsfristen.*

Tidsfristens tillräckliga längd är viktig, eftersom en omfattande europeisk kampanj angående ett medborgarinitiativ är svårare att genomföra än en rent nationell kampanj. En för kort namninsamlingsperiod skulle kunna vara ofördelaktig särskilt för små grupper, som nödvändigt inte är så kända och synliga. Ett år är den tidsgräns som även Europaparlamentet föreslog i sin resolution om medborgarinitiativet.

Förlängningen av insamlingsperioden på begäran till kommissionen skulle kunna vara motiverad ur medborgarnas perspektiv till exempel i situationer då kravet av en miljon underskrifter inte helt uppfylls före insamlingsperioden upphör.

7 Registrering av planerade initiativ

Finland anser att *registrering av medborgarinitiativ borde krävas. Namninsamlingsperioden skulle kunna börja från registreringen. Finland stödjer förslaget om att registreringen skulle kunna skötas på en särskild webbplats som kommissionen skulle tillhandahålla för detta ändamål. Webbplatsen skulle vara allmänt tillgänglig och den skulle erbjuda information om kampanjer för medborgarinitiativ. Registreringen av initiativ skulle för sin del möjliggöra att de som planerar att ta initiativ skulle ha möjlighet att kontrollera om andra initiativ redan har tagits i samma fråga.*

Man har även diskuterat om kommissionen borde kontrollera om initiativet uppfyller de formella kraven ställt på det i fördragen före ett beslut om registreringen av ett initiativ fattas.

Finland anser att *det finns grunder för att göra en förhandskontroll. En förhandskontroll stöds speciellt av det att den skulle hindra initiativ som är i strid med EU:s grundläggande värden och principer. Samtidigt skulle man kunna få syn på likadana initiativ i samma fråga. Det skulle också kunna vara orimligt med avseende på de medborgare som tog initiativet, om kommissionen först efter registreringen och namninsamlingen skulle anse att den inte är behörig att överlämna en proposition i ärendet eller att initiativet är i strid med de allmänna rättsprinciper som tillämpas inom EU. Förhandskontrollen i EU:s initiativsystem stöds även av det faktum att bedömningen av uppfyllelsen av kraven är en svår uppgift med anledning av de speciella egenskaperna hos EU:s rättssystem, såsom principen om kompetensfördelning. Finlands riksdag anser att en förhandskontroll inte är nödvändig, men riksdagen håller med statsrådets ståndpunkt om att det finns grunder för den. Europaparlamentet ansåg i sin resolution att en förhandskontroll skulle vara behövlig.*

8 Krav på organisatörer – insyn och finansiering

Med hänsyn till insyn och demokratisk ansvarsskyldighet anser Finland att *organisatörer av ett medborgarinitiativ skulle vara skyldiga att lägga in alla relevanta uppgifter inte endast om de själva men också om den planerade finansieringen av initiativets beredning och kampanj, inklusive finansieringens ursprung.*

Uppgifterna borde kompletteras allt eftersom eventuell ny finansiering tas emot. Även Europaparlamentet betonade principen om insyn i sin resolution. Med avseende på insyn är det också motiverat att uppgifter om finansiering skulle anges i det ovan nämnda offentliga registret som kommissionen ska tillhandahålla.

9 Kommissionens granskning av medborgarinitiativ

Finland stödjer förslaget om att *kommissionen ska vara skyldig att behandla ett medborgarinitiativ inom rimlig tid* efter att ett tillräckligt antal underskrifter har samlats in och att de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna har autentiserat dem och efter att initiativets organisatörer formellt har lämnat in initiativet till kommissionen. Finland *kan godkänna en tidsfrist på sex månader föreslagit av kommissionen.* Ytterligare fäster Finland avseende vid det att *kommissionen borde motivera sina eventuella negativa beslut.*

Att fastställa en tidsfrist är i enlighet med god förvaltningssed. Ur perspektivet av de medborgare som har stött initiativet är det viktigt att det inte under alltför lång tid ska råda osäkerhet om kommissionens svar. Å andra sidan ska kommissionen ha tillräckligt med tid för att granska initiativet på ett adekvat sätt.

10 Initiativ i samma fråga

Finland anser att *det inte är nödvändigt att begränsa framläggande av medborgarinitiativ i samma fråga flera gånger.*

Införande av ett offentligt registreringssystem skulle sannolikt hindra upprepning och dubblering av initiativ mycket effektivt. Därtill kan situationer förändras snabbt, varför medborgarna kan ha motiverade grunder för att anse att det är nödvändigt att lägga fram ett nytt initiativ.